PREFACI

Sempre és possible fer una revolució

FREDERICA MONTSENY

Recollir, en una síntesi que quedi clara per a la història i la formació i edificació de les generacions que han de venir, els esdeveniments que van generar i els que es van produir aquell dia memorable i els dies successius –en una paraula, fer el recompte dels fets que es van produir el 19 de juliol de 1936– crec que és una obra necessària i molt lloable.

La perspectiva del temps transcorregut ens permet de contemplar i jutjar els fets amb l'amplitud que atorga la distància. En aquells moments, ficats com estàvem tots en el xuclador dels combats, dels problemes, dels conflictes que canviaven i que es produïen a cada instant, no vam poder jutjar les coses amb la mateixa objectivitat amb què avui ho fa un autor que ha sabut i ha volgut, amb paciència, acumular testimonis, recollir dades, preguntar als uns i als altres.

En aquest sentit, el volum que el lector començarà a llegir després d'aquestes línies és una obra honrada i

conscient, el nervi central de la qual és la preocupació per l'exactitud, per la veritat històrica. Potser s'hi trobaran omissions… I és que és molt difícil recollir-ho tot, resumir-ho tot en un únic llibre! Però el més important, el fonamental, el que va formar la trama, abans de la conspiració, després de la reacció popular davant l'intent de cop d'estat, hi és recollit amb fidelitat i amb l'emoció que necessàriament ha de tenir l'obra de tots els que senten i estimen la causa de la llibertat.

Per a milions de joves, nois i noies, tot el que es produí al voltant dels dies 18 i 19 de juliol és una cosa tan misteriosa i tan llunyana com la batalla de les Termòpiles o l'execució d'Holofernes.

La por i la pressió policíaca han tapat el passat durant més de trenta anys… Només se'n sap, del passat, el que al franquisme li ha interessat que se sabés: Franco i les forces que constituïen la «Cruzada» es van aixecar contra el comunisme i contra el caos del qual la República de 1931 no sabia sortir. La causa era justa i representava la voluntat de la majoria dels espanyols… Hom callava fins i tot dins les famílies, i aquelles famílies que tenien alguns dels seus membres a la presó, a l'exili, o potser al cementiri també callaven, com si el fet d'evocar aquest passat pogués alçar els fantasmes del perill i de la mort.

Dir la veritat, restituir la veritat, escriure la veritat, us diré una vegada més que és útil i necessari. És, a més, l'únic camí que tenen els que han vingut després de conèixer un passat que constitueix una pàgina de la història d'Espanya, precisament aquella en què més lluny

s'arribà pel que fa a la pràctica d'idees i l'esforç alliberador i constructiu.

A més, per a molts és un misteri saber com va ser possible el 19 de juliol. Com va poder produir-se l'aixecament de tot un poble afrontant la insurrecció facciosa i suplint el Govern republicà, desbordat i incapaç de plantar cara al cop d'estat. Han de conèixer com aquest poble va ser preparat, orientat, moralment posat en condicions d'assumir una responsabilitat que els pobles només assumeixen en moments fulgurants, en circumstàncies excepcionals. El 19 de juliol, en la història d'Espanya, serà el que fou el 14 de juliol en la història de França i la Revolució d'Octubre en la Revolució Russa.

I de la mateixa manera que el poble francès va tenir una preparació, va seguir un procés ascensional que va culminar en els esdeveniments de 1789 i dels anys següents; de la mateixa manera que la Revolució Russa va ser el final d'un llarg procés de lluites i d'esforços, de sacrificis cruents iniciats pels desembristes, la revolució espanyola de 1936 també fou el resultat, l'acte final, d'un drama que s'estén a través de més de mig segle de combats, de moviments, de labor de preparació de les masses obreres, de sembra d'idees, d'activitat desplegada en un desafiament de totes les repressions, enfrontant-se a tots els perills.

Des del primer capítol fins al darrer, i en una successió de fets explicats cronològicament, l'autor va situant i historiant el doble procés: el de la conspiració feixista, i el de la presa de consciència de les multituds. Els qui llegeixin aquest llibre sabran quina va ser la successió

de fets, perquè hi va haver una successió de fets, i quins homes hi van intervenir.

No abraça pas, i és que no hi ha manera de fer-ho, tots els aspectes polítics, socials, econòmics, nacionals i internacionals dels fets que es produïren en aquest període. Tampoc no era pas aquesta la intenció de l'autor ni la dels editors. El llibre, situat en un temps determinat i limitat a unes dimensions preestablertes, compleix la seva missió sense desbordar-la, perquè un desbordament hauria significat una dilució del tema, i li hauria fet perdre la perspectiva que aconsegueix precisament aquesta visió que s'ha establert.

Aquestes línies prèvies no poden ni han de ser una substitució del llibre. No han de ser res més que la porta que obre el llibre, que incita la curiositat i l'atenció dels lectors. Mentre anem llegint, atrets i suggestionats per l'obra, els que vam viure aquelles hores les revivim; els que no les van viure, les imaginen, i llavors entenen el que mai no els havia quedat clar, o que, deliberadament, no els havien explicat mai de manera clara.

Honestament, i sense fer elogis exagerats que no es fan servir entre nosaltres, considerem que l'autor ha aconseguit el que es proposava: explicar, de manera clara i entenedora, com es va produir i què va passar el 19 de juliol.

I acabaré tal com comença l'autor: tant de bo que les noves generacions entenguin que sempre es pot fer una revolució, si existeixen la voluntat i el coratge, quan els homes, considerats individualment i col·lectivament, no abdiquen ni renuncien als seus drets ni als seus deures.

A tots el que van entregar la seva vida per la causa de la LLIBERTAT.

A la generació present i a les que vindran, perquè estudiant el 19 de juliol entenguin que sempre és possible fer una revolució, si hi ha la voluntat d'iniciar-la i el coratge de fer-la.